

Druhá kapitola je věnována práci s informacemi. Popisuje postupy sbírání, zaznamenávání, vyhodnocování a zpracování informací, a to z tištěných i elektronických dokumentů, poskytuje rady pro práci s databázemi, klíčovými slovy, upozorňuje na možná úskalí tohoto procesu, zabývá se tradičními i méně obvyklými způsoby získávání informací, prací s různými zdroji, odlišnými způsoby jejich citování, ale i různými výjimkami a odchylkami od běžně používaných postupů, se kterými se studenti mohou v praxi setkat. Výsledkem těchto aktivit je osnova budoucí práce.

Třetí kapitola je pro celý proces zásadní, a proto nejrozsáhlejší. Obsahuje rady a doporučení týkající se stylistiky, strukturování práce do jednotlivých částí, logického propojení jejich obsahu, zdůraznění základních informací a myšlenek apod. Zabývá se také konkrétními způsoby citování použitých zdrojů, plagiářem a problémy s ním souvisejícími. Poskytuje rady, jak smysluplně napsat úvod a závěr práce, vyjádřit cíl, jakými jazykovými prostředky přitáhnout a udržet pozornost čtenáře.

Čtvrtá kapitola poskytuje přehled jevů, ve kterých autoři odborných textů nejčastěji chybují. Jednotlivé podkapitoly se zabývají používáním členů, přímé řeči, trpného rodu, mnohonásobného předmětu a interpunkce.

Jak je všeobecně známo, psaní (odborných) textů patří k praktickým dovednostem. Součástí procesu formování takové dovednosti je znalost teorie, kterou je třeba aplikovat do praktických aktivit, a ty stále upevňovat a vylepšovat. Právě tato publikace může být používána nejen jako zdroj teoretických informací, ale i jako cvičebnice pro formování dovednosti psaní odborného textu. Každá z kapitol obsahuje početné praktické příklady vztahující se k popisovaným jevům. V závěru je kniha doplněna mnoha

přílohami, které obsahují jak úkoly k procvičování jednotlivých popisovaných jevů, tak i návrhy možností, jak je řešit. Tím se liší od mnohých ostatních publikací, které často bývají pouhými kompiláty teoretických zdrojů, byť psanými v angličtině a doplněnými anglickými příklady. Publikace v pojetí, které předkládají autorky, tj. anglicky napsaná kniha pro vysokoškolské studenty na téma psaní odborných textů v angličtině *s aplikací vhodných příkladů pro slovenské a české studenty*, na obou národních knižních trzích dosud chyběla.

Vzhledem k tomu, že dovednost napsat odborný text v cizím jazyce (v tomto případě v angličtině) je obecně pro studenty velmi potřebná, ale úroveň jejího zvládnutí převážně nízká, považujeme vydání této publikace za velice přínosné. Také je třeba zdůraznit, že při prezentaci odborného obsahu autorky neodrazují „suchou“ formou podávání informací, ale naopak se snaží zajímavým zpracováním vzbudit zájem studentů zvládnout tuto nelehkou dovednost. Publikaci lze doporučit nejen uvedené cílové skupině čtenářů, ale i všem ostatním zájemcům o tuto činnost.

Autorky pracují na Katedře lingvistiky a interkulturních studií Pedagogické fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitře. Publikace byla původně napsána na základě dlouholetých zkušeností pro potřeby jejich studentů. Přesto, anebo právě proto, vystihuje a pokrývá reálné potřeby mnoha dalších potenciálních autorů odborných textů.

Publikace byla připravena s podporou slovenské pobočky Fulbrightovy nadace (J. W. Fulbright Commission for Educational Exchange in the Slovak Republic) a slouží také jako studijní materiál pro distanční online kurz se shodným názvem.

Ivana Šimonová

Dana Pauknerová a kol.:

MANUÁL VYSOKOŠKOLSKÉHO PROFESNÍHO PORADCE: METODY.

Praha: Oeconomica, 2008. 127 s.

Příručka určená poradcom vysokých škôl poskytujúcim kariérové poradenstvo je veľmi užitočným vydavateľským počínom nakladateľstva VŠE v Prahe Oeconomica. Kariérové poradenstvo (predtým nazývané profesijné poradenstvo, resp. poradenstvo pri voľbe štúdia a povolania) má v Čechách aj na Slovensku už vyše 90-ročnú tradíciu a v súčasnosti zažíva renesanciu.

A to nielen v ČR a v SR, ale v celej EU. Na vysokých školách však v minulých desaťročiach nebolo realizované v takej miere ako v niektorých vyspelých krajinách – hlavne v USA. Preto rozvojový projekt MŠMT ČR na podporu vysokoškolského poradenstva (súčasťou ktorého je aj poradenstvo kariérové) v rámci ktorého Manuál vychádza je veľmi aktuálny a vydanie

takejto – čo i rozsahom malej príručky – poradcovia iste uvítajú. A to aj preto, že v tejto oblasti je v našich zemepisných šírkach stále málo literatúry o ktorú by sa kariérový poradca mohol oprieť a metód s ktorými by mohol a vedel pracovať. Na ilustráciu, v ponuke dvoch českých vydavateľstiev – Portál a Grapa – je kariérenému poradenstvu venovaná len jedna publikácia.

Manuál sa člení na 5 hlavných kapitol, šiesta je zoznamom použitých zdrojov. V 1. kapitole podáva jej autorka D. Pauknerová prehľad používaných metód profesionálneho poradenstva na vysokých školách v ČR získaný dotazníkovým šetrením a porovnáva jeho stav s profesionálnym poradenstvom na vysokých školách v západoeurópskych krajinách. Výsledkom tohto porovnania je konštatovanie, že v ČR je tento druh poradenstva súčasťou poradenstva psychologického, kdežto v zmieňovaných krajinách je kariérové poradenstvo na univerzitách autonómnejšie – viac oddelené od psychologického.

V 2. kapitole informuje D. Pauknerová o on-line metódach v profesionálnom poradenstve. A to opäť v západných krajinách (web stránky v angličtine) a v ČR. Kapitola je veľmi stručná, predsa však prináša veľmi užitočné webové adresy, ktoré možno cez internet navštíviť. Tu by sa však žiadalo jedno upozornenie. Hoci informačno-komunikačné technológie kariérové služby sprístupnili pre väčší počet záujemcov, diagnostické nástroje šfrené prostredníctvom internetu prinášajú možnosť, že jedinici – obrazne povedané – „nakúpia zlé“. V minulosti nebol prístup k väčšine diagnostických nástrojov kariérového poradenstva ľahký a psychológovia boli zodpovední za to, že nástroje ktoré používali mali potrebné psychometrické vlastnosti. Dnes majú záujemcovia prístup k mnohým diagnostickým nástrojom, ktoré vyzerajú opodstatnené ale ktorých psychometrické vlastnosti sú v skutočnosti neoverené. Tak sa môžu konzumenti služieb poskytovaných cez internet rozhodovať podľa nevalidných nástrojov. Ilustráciou môže byť osobnostný dotazník SHL – Occupational Profile Questionnaire. Podľa textu na s. 25 obsahuje približne 200 otázok a časová náročnosť je 20 minút. Znamená to zodpovedanie desiatich otázok za jednu minútu! Akú vyliditu majú odpovede poskytované v takom rýchlym tempe?

3. kapitola – Modelové kariérové dráhy – prináša metodické informácie o tom, ako získavať informácie o priebehu kariéry absolventov a to dvoma spôsobmi – Dotazníkom pre absolventov a Dotazníkom pre personálne útvary firiem. Pre vysokoškolského poradcu je to postup, ako vypracovať modely (oprímálne) kariéry pre absolventov tej-ktorej vysokej školy podľa konkrétnych odborov. Takéto informácie určite študenti VŠ potrebujú a privítajú, pretože prinášajú informácie zo sveta práce, ktorý študent pohybujúci sa celý doterajší život len v školách rôznych stupňov pozná len sprostredkované a málo.

4. kapitola informuje o metódach pre individuálnu prácu s klientom. Veľká časť tejto kapitoly – 20 strán – je venovaná rozhovoru. Charakteristiky rozhovoru ktoré tu možno nájsť sú všeobecné známe a pre profesionálne poradenstvo málo špecifické. Špecifické metódy profesionálneho poradenstva možno nájsť stručne charakterizované v druhej časti tejto kapitoly. Patria sem Plánovanie kariéry, tzv. SWOT analýza, Dotazník kariérových kotiev, Test profesionálnych typov, Thomas – analýza osobného profilu, Životopis, Motivačný dopis, Prijímací pohovor a tzv. Assessment Centre. Informácie o niektorých týchto metódach však v niektorých prípadoch (Plánovanie kariéry, SWOT analýza, Dotazník kariérových kotiev, Test profesionálneho typu) postrádajú upresnenie autorstva, vydavateľa, dostupnosti, príp. použiteľnosti.

Na 33 stranách 5. kapitoly popisuje jej autor J. Černý vybrané psychodiagnostické metódy z produkcie vydavateľstiev Testcentrum a Psychodiagnostika, s.r.o. Väčšina z nich je psychologickéj obci známa a len niektoré z nich sú vyslovene určené pre využitie v profesionálnom poradenstve. Takými sú Myers-Briggs Type Indikátor, Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry a Test profesionálních zájmů. Ostatné majú širšie využitie, netýkajú sa len poradenstva profesionálneho. U niektorých metodík (16 PF, IST) autor popisuje ich staršie vydania, tu bolo potrebné informovať o ich najnovších verziách.

Na s. 77 autorka kapitoly D. Pauknerová odkazuje na metodiku nazvanú akronymom DVP, ktorá sa má nachádzať v subkapitole 5.1.7, v tejto subkapitole je však popis inej metodiky – Dotazníka motivácie výkonu.

Na s. 117 označuje J. Černý Lüscherov farebný test za projektívnu metódu. Lüscherová diagnostika však nie je testom projektívnym, ale tzv. objektívnym tetom osobnosti.

V knižke sa vyskytli aj menšie štylistické chyby, resp. preklepy, a to na s. 81, 98 a 115.

Napokon väčšina čitateľov bude mať pravdepodobne ťažkosti s rozlúštením často sa vyskytujúcich akronymov – napr. čo predstavuje skratka HPI na s. 12; OPQ vyskytujúca sa na s. 12 aj 14; SHL na s. 24 – 25?

Celkovo *Manuál vysokoškolského profesního poradce: Metódy* možno odporúčiť do knižnice tých pre ktorých je určený s tým, že jeho prospešnosť je úmerna jeho rozsahu.

Štefan Vendel